

Edebiyatın insani değerlerin en önemlilerinden biri ve yaşamsal bir gereklilik olduğunun bilincinde miyiz?

Edebiyat: Arapça “edep” sözcüğünden türetilen bir kavramdır. Yaşamla ilgili her şey edebiyatın konusunu oluşturur. Kısaca, insanı konu alır. Hayatın iniş çıkışlarında edebiyat bir soluklanma alanıdır. Elbette duygu, düşünce ve özelemlerimizi dil aracılığıyla estetik ölçüler içinde etkili bir biçimde anlatmalıyız ki edebi eser kimliğini kazansın.

Edebiyat sorgular, düşündürür, insan kişiliğinin ve doğasının bağımsızlık duygusunu yüceltir. Hayatın aynasıdır. İnsandan aldığımız değerleri farklı görüşlerle harmanlayıp yoğurarak yine insana sunmaktayız.

“Sanat, toplumsal bir çabadır; toplumdan gelir, topluma döner. Fakat gelenle giden aynı şey değildir.” [Attilla İlhan].

Dergiler, sanatın ve özgürlüğün kapısını aralar.

Sanatsal etkinlik özgürleşme bilincidir. İnsanın evreni anlayabilme ve yorumlayabilme çabasıdır. Bilinçli olarak hareket edebildiğimiz ölçüde özgürüz. Bilinçli hareket etmenin en önemli yolu da kitap okumaktan geçer. Okuyan insanın iç dinamikleri harekete geçmiştir artık. Merak eder, sorgular, eleştirir ve daha fazla düşünür. Farkındalığı artar.

Rahmetli babam hiç okula gitmemiş, okuma-yazmayı biraz askerde, en çok da kendi kendine öğrenmiş bir değerdi. İş çıkışı her akşam eve geldiğinde gözlüklerini takar, Safahat, Mesnevi veya ilmiyhallerden beş-on sayfa okur istirahate çekilirdi. Onun neden ağırbaşlı, ciddi ve sözü dinlenir birisi olduğunu şimdi daha iyi anlıyorum.

Hayata, edibe ve edebiyata dair ne zaman bir eleştiri yapsam, beni dama değil, bodruma sürgün ediyorlar. Güneşi göremesem de karanlığı iyi tanırım.

Allah vergisi yetenekle birlikte güzel eserler meydana getirebilmek için, iyi bir donanıma sahip olmanız gerekir. Bedeli ödenmemiş her şey ciddiyetten uzaktır. Günümüzde şiirler, maalesef tek kullanımlık giysilerin satıldığı “pırtı” pazarına düştü. Şiir yazmak ciddi bir iştir. Cesaret ister, engin bir dünya ister. Eğer ki mayanızda şiir libası yoksa hiçbir terzi size elbise dikemez. Endemik bir çiçek gibi tarzı olmalı şairin. Okuyucunun “yalandan” bir okudum demeyeceği eserler icra edebilmeli.

Bakın! “Ben de edebiyat dünyasında varım” diye vezni tutturmak için kelimelerin eğip büküldüğü, ne dediği anlaşılmayan şiirlerin yer aldığı, sadece kapağı beğenilen kitaplar yayımlayıp kendini kandırmalı “şayir”...

El cevap:

Kendi iç dünyamızı ve dünyaya bakış açımızı kelimelerle anlatmanın yegâne yoludur edebiyat. Bilinç dışı hayatımızı kaleme alma sanatıdır. Çalıp çırpmadan, kelimeleri kırıp dökmeden...

Edebiyat ve sanata kan katımını ve kan akışını edebiyat dergileri sağlar. Yazarlığın “şair-yazar, eleştir-men vs.” gerçek okulu, farklı görüşlerin dile geldiği edebiyat dergileridir.

Usta şair ve yazarların geçmişlerine bir göz attığımızda köklü dergi geçmişlerinin olduğunu görürüz. Yıllar öncesinde, bir dergi veya yerel gazetede ilk şiirim yayımlandığını gördüğümde o mecmuaya ne denli coşku ve sevgiyle sarıldığımı kendimden bilirim. İlk aşk gibidir. Geçmiş yıllarda yayımlanmış saman kâğıttan siyah beyaz bir dergi elime geçtiğinde, kokusunu içime çeker, şair ve yazarların o döneme tanıklık eden satır aralarında gezinmeye başlarım.

Fazıl Hüsni Dağlarca’nın “Sanat bir saat gibi içinde bulunduğumuz zamanı, bir pusula gibi gideceğimiz yönü göstermelidir.” sözüne ehemmiyet vermeliyiz.

Biz kalem ehli şair ve yazarlar gönül insanıyızdır. Genelde, Hâkk vaki olduktan sonra yâd ediliriz. Paralı değil, pahalı ve hasadını çok geç elde ettiğimiz bir gönül yatırımıdır bizimkisi.

Her mevsim bir dönüm noktasıdır. Verdiğimiz karanlığa karşı bir mücadeledir.

“Bir ülkede akıl ve sanattan çok, servete değer verilirse, bilinmelidir ki orada keseler şişmiş, kafalar boşalmıştır.” [H. Friedrich].

Hayat okudukça, düşündükçe, sorguladıkça anlamlıdır. Hayatı ciddiye almak gerekir. Zaman avuçlarımızdan kayıp gidiyor. Düşlerimiz, özlemlerimiz var bizim. Ne yazık ki keşkelerimiz de var bizim. Yerçekimine engel olamıyoruz. Bir asaya tutunmadan önce gelecek nesillere güzel eserler bırakmalıyız. Yazılar var olduğumuz mekânın belleği, zamanın tanığıdır.

Yaşama anlam vermek, anlamak ve paylaşarak hareket etme isteğimiz, milyonlarca yıl önce ayağa kalkmamız ile doğmuştur. Şiirler, nesirler bizlerin iç dünyasının yansımalarıdır. Farklı iklimlerin, farklı memleketlerin keşfine, kısaca alışlagelenin dışına çıkarız edebiyatla. Bu bir yaşam kültürüdür.

Yazı, nesilleri gelecek nesillere taşıyan en büyük icattır. Dili kullanmanın en güzel yolu da edebiyattan geçer. Edebiyatın temeli de edebe dayanır. Ve özgür insanların işidir.

Duygu yoğunluğu yaşadığımız anlarda not almadıklarımız, ihtiyaç anında en çok aradıklarımızdır. Ne yazarsak yazalım okurun anladığı kadarızdır.

Hayatımız mıdır akan, köprülerin altından?

Köprü denildiğinde; nehir ve vadi gibi geçilmesi güç engellerin iki kıyısını bağlayarak “Ahşap, çelik, beton, kemer vs.” hayatımızı kolaylaştıran bir yapı akla gelebilir. Ancak gerçek anlamı dışında, “köprü” kelimesinin yaşadığımız hayata dair deyim ve atasözlerimizde de önemli bir yer tuttuğu malumdur.

Köprüler kurmak yerine, an gelir köprüleri atarız. Köprüleri atmak yerine, kurmayı düşünseydik iki yakamız bir araya gelir miydi? Bazen köprülerin başını tutmak için köprüden geçinceye kadar sahte role soyunanlar, doğru söyleyenleri onuncu köyden de kovmuştur.

Gençlik çiy tanesi gibidir. Gün gelir de asayı elimize aldığımızda uzun süredir görmediğimiz, susuz çaya kurulmayan bir dostluğun oluşturduğu kardeşimizle karşılaştığımızda; geriye bir göz atmak gibi bir düşünce hâsıl olursa, köprülerin altından çok sular aktığını fark ederiz. Hayat su gibidir. Denize ulaşmaya kadar çok şeyler alır götürür bizlerden. O derya ki, ulvidir. Köprülerin altından akan bir nehir ki; düşlerimiz, umutlarımız ve bazen de acı, keder ve pişmanlıklarımız akar gider...

Köprüler ki iki geçeli.

Köprünün altından sadece sular mı akar? Teşbihinden kasıt, ömrümüzün Sevgiliye doğru aktığıdır.

Fuzûli Su Kasidesindeki bir beytinde der ki:

“Hâk-i pâyine yetem der ömürlerdir muttasıl

Başını taştan taşa urup gezer âvâre su”

“Su, ayağının toprağına ulaşayım diye başını taştan taşa vurarak ömürler boyu, durmaksızın başıboş gezer.”

“Bir insanı sevmekle başlar her şey.” der Sait Faik.

Bizler, okuyucuya yeni bir dünya sunmuyoruz. Var olan dünyamızda bilinenin bilinmeyen yönlerini şair ve yazar gözüyle gün ışığına çıkarma çabası içindeyiz. Kısaca demek gerekirse, görünenin öte yüzünün “mavera” fotoğrafını çekiyoruz. Bu resmi kaleme alırken eşyanın hikmetine de ruhumuzu kotarıyoruz. Usta Şair Sezai Karakoç’un şiir hakkındaki düşüncesini incelersek ne demek istediğimi daha iyi anlatmış olacağım. “Unutmayalım ki, şiir, alnı vahiy ve kıyamet günü ürpertisiyle aşılı hikmetten yanadır: Şeytanın dil sürçmesi değildir şiir; o, özgürlüğü sever; ama bu özgürlük, iğvanın ve iğfalin özgürlüğü değildir.”

Edebiyat kimsenin sormaya cesaret edemediği soruları sorar. Biz şair ve yazarlar, arayış içine girdiğimizde farklı tatlarda bulduğumuz cevapları kırıntıları toplar gibi toplar, okuyucuya darası alınmış sözcüklerle açıklamaya çalışırız.

Gam çekmeye aşına olan insan mutluluktan korkar mı? Sanırım korkar. Elbet şairlerden bahsediyorum. Kıyafetlerimiz aynı gibi görünse de iç dünyamız farklıdır. Günümüz hazırcı ve tüketici dünyasında “mâkber” olmaya yüz tutmuş sözleri ölümsüz kılmaya çalışıyoruz. Nimet olarak bilip, bir kırıntısını dahi ziyan etmeden yediğimiz ekmeğimiz gibi sözcükleri de ziyan etmemeliyiz.

Son yirmi yılda teknolojiye yaşanan baş döndürücü gelişmeler insan hayatında önemli değişikliklere yol açtı. Bilgisayar kullanımının hızla artmasıyla, dünya dijital bir hal almaya başladı. Günlük hayatımızda olan-biten her şey sosyal medya aracılığıyla paylaşılır hale geldi. Nerdeyse mahremiyetimizin bile kalmadığından söz edebiliriz. Mobil ekosisteminde dağın yüksekliğinin ne kadar olduğunu bilemediğimiz için kartopu misali yuvarlanan sanal hayatın da ne kadar büyüyeceğini tahmin bile edemeyiz.

Teknolojik gelişmeler nedeniyle bilgiye ve somut verilere kolay ulaşılır oldu. Bu nedendir ki mistik ve romantik eserlere ilginin azaldığı günümüz dünyasında edebi eserler üretmek de cesaret ister.

Böyle bir ortamda; şair ve yazarlar edebiyat dünyasının sessiz alanına nasıl girebilirler dersiniz. O şiirlerin hayatını nasıl yaşayabilirler. Artık şiirin ayak seslerini televizyon ya da bilgisayar ekranında seyrettiğimiz filmlerde duyduğumuz rüzgâr, kuş ve deniz efektlerinden mi tanıyacağız. Yoksa kendimizi “ilkçağ”lı gibi mi hayal edip, kalemi elimize alacağız. Günümüz dijital âleminde mürekkep kokulu kâğıtların yerini kulağımızı tırmalayan klavye tıkırtıları almışken, kalemi nereden bulacağız. Ayağımız toprağa değmeden, ellerimizle bir şeyler tutup koklamadan neyi hayal edip kime yazacağız. Somut bir yaşantı olmadan, hangi kırıntıları toparlayıp edebiyat dünyasına kazandıracağız.

Benim yaşımda olanlar yani seksen kuşağı; teknolojinin bu denli hızlı gelişmesine tanıklık ederken felekleri şaşsa da sanal âlemin bireyselleştirerek yalnızlaştırdığı günümüz gençliğinin yanında çok şanslı oldukları düşüncesindeyim. Çünkü onlar, köyün tozlu yollarında kağıyla yük taşırken, doğayla baş başa yoksul ama mutlu, samimi, özgür, hayal dünyası sınırsız, günübirlik değil, ömürlük sevdalar yaşadılar.

O, uzun ve onmaz düşlerimizin sınırlandığını fark ettiğimizde umarım geç kalmış olmayız.

“Kitap fazla ciddi, gazete fazla sorumsuz. Dergi hür tefekkürün kalesi. Belki serseri ama taze ve sıcak bir tefekkür. Kitap, çok defa tek insanın eseri, tek düşüncenin yankısı; dergi bir zekâlar topluluğunun. Bir neslin vasiyetnâmesidir dergi, vasiyetnâmesi, daha doğrusu mesajı. Kapanan her dergi, kaybedilen bir savaş, hezîmet veya intihar.” [Cemil Meriç]

Yazılı eserler kişi ve milletlerin hafızalarıdır. Bu günü anlayabilmek geçmiş iyi ve doğru olarak bilmek ve değerlendirmekle mümkün olur. Çağ açıp çağ kapatan bir kültürün ve milletin mirasçıları olarak birikimlerimizi geleceğe aktarmanın yaşadığımız bilgi çağında çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bir dergiyi hayata geçirmek demek çile elbisesini giymeyi göze almak demektir.

İnsanın âlemi anlayabilme çabasının ve yorumlayabilme yeteneğinin estetik boyutu olan sanatsal etkinlik, aynı zamanda özgürleşme bilincidir. İnsan evreni anlayabildiği ve evrenin içinde bilinçli olarak hareket edebildiği kadar özgürdür.

Bizler yüreğimizdeki aşkı mırıldanmıyor, insanlarla paylaşıyoruz.

Pervanenin tutkusu ışık sevdasındandır. Ferhat’ta Şirin özlemi, çölde su hasreti aşk sevdasındandır. Al yıldızlı bayrak altında toplanmak vatan ve millet sevdasındandır.

Derdimiz insan ve edebiyattır. Nerde bir edebiyat sesi varsa biz oradayız.

Her daim, edebiyat kubbesi altında gökkuşağının renklerini giyinip şiir ve yazılarımızla yüreklerimizi parlattık. Uzak şehirlerin havasını koklayıp, iliklerimize kadar çektik. Edebiyat ve edip ruhuyla kapılarını çalıp, gönülden, gönüllere akıl kâsesinde demlenen bir yudum çay sunduk insanlar için diye...

Eleştiri, beğeni ya da yadsımak gibi kavramlar bizleri daha iyiyi bulma çabasına sevk edecektir.

Yazacak bir şey mi kaldı diye düşünerek ruhsuz ve amaçsız ne dediği anlaşılmaz, kavram karmaşalarıyla dolu eserlerin cirit attığı zamanımızda ölü çocuklar doğurmama gayretinde olmalıyız. Bence yaratıcılık; şair ya da yazarın alt yapısındaki zenginliği kullanarak iç sesini yakalayabilmesi ve dili iyi kullanma becerisine bağlıdır. Alman şair Johannes Becher’e göre, “Yeni sanat, yeni biçimle değil, yeni insanla başlar.” Yaratıcılığın okulu yoktur. Henüz kendi şiirimi yazamadım.

Geleceğe bir not düşebilir miyim bilemiyorum. Bir yerlerde yeni şair ve yazarların yeşerdiğinden de eminim. Çekişmelerin, çekememezliklerin yaşandığı edebiyat dünyasında bizler herkesi kucaklayarak

yolumuza devam etmeliyiz. Boşlukları doldurmaktan ziyade, farklı olma çabasında olmalıyız. Ötelemek, ötekileştirmek gibi insan ruhuna aykırı düşüncelerden kesinlikle kaçınmalı, birleştirici, kaynaştırıcı gibi ulvi bir amaç uğruna çaba harcamalıyız.

Yazı, nesilleri gelecek nesillere taşıyan en büyük icattır. Dili kullanmanın en önemli şekli edebiyattır. Edebiyatın temeli de edebe dayanır.

Eski çağlarda bilimin ve sanatın çok ağır ilerlemesini yazının çok iyi korunamaması yahut gerekli değerin gösterilmeyişine bağlayabiliriz. Günümüzde teknolojinin baş döndüren hızı nedeniyle “baskı, yazım ve iletişim kolaylığı” kısa zamanda daha fazla eserlere imza atabiliriz. Bizi geleceğe taşıyacak olan elbette gerekli ihtimamı göstererek ürettiklerimizdir. Üretmeden tüketmek olmaz. Ancak, görünen o ki okumayı pek de sevmeyen bir millet olarak ürettiğimizden fazlasını tüketiyoruz. Yani az üretiyoruz. Bir soru sormak gerekirse, edebi değeri yüksek kalitede eserler üretilebiliyor mu? Günümüz iletişim çağında bilgi kirliliğinin bu denli yüksek olduğu bir dönemde buna evet demek çok zor gibi görünüyor. Elbette çok güzel eserlerin var olduğu da bir gerçektir. Bunun yanında enflasyonu yüksek, edebiyattan uzak eserlerin cirit attığı bir ortamı da gözden kaçırmamak gerek. Konuya açıklık getirmek ve edebiyatın ne denli önemli olduğunu belirtmek açısından; Benjamin Franklin’in bir sözünü hatırlayalım. “Ölünce unutulmak istemezseniz, ya okumaya değer eser yazın veya yazılmaya değer işler başarin.”

Eh, hâl böyle olunca, haydi sen de kelâm izi düşüreceğin bir kâğıt al eline.

“Sanatlar, hürriyet tarafından emzirilince büyürler.” [Johann C. F. Schiller]

Özgür ve özgün eserlerin mekânıdır edebiyat.

Türk dili ve edebiyatını, örf, adet ve geleneklerini yaşatmak, gelecek nesillere aktarmak ve tarihe tanıklık etmek olmalı gayemiz.

Bu nedenledir ki yaşayarak kaleme alınan eserlerin tadı bir başkadır. Güzel olanlar kadar, hayatın acı dolu sayfalarını da sindirmemiz gerekir ki olgunlaşalım. İşte o zaman okur-yazarız.

Hani “su akar yolunu bulur” deriz ya; nesir ve nazım da kendi yolunu bulur. Yeter ki bizler tükenmeyelim. Edebiyatta yolun sonu yoktur. Biraz yorulsak da satır aralarına gizlenmiş efsunlu sözlerle demlenir, eserler arası diyaloglarda dinleniriz Kısaca, edebi eserlerde kendi mahiyetimizi bir aynaya bakmışçasına görürüz.

Hüznün, bilincin, duygu ve düşüncelerin bunaltıcı zamanlarına tanıklık eden eserlere bir vahadır edebiyat.

Bir milleti millet yapan dil, kültür ve sanat birlikteliğidir.

Milletler zaman zaman toprağını kaybedebilir. Dillerini ve kültürlerini kaybetmediği sürece asla yok olmazlar.

Yunus Emre der ki “Derdi dünya olanın, dünya kadar derdi olur.” Millî kültürümüz, millî kimliğimiz ve millî birliğimiz adına, derdi edebiyat olan edibin ve edebin önünde saygıyla eğiliyor, gönül imbiğinde süzülüp, akıl süzgecinden geçirilen duygu ve düşüncelerin bir başka izdivacında buluşmak üzere hürmetlerimi sunuyorum.

